

Halleluja for miljøforkæmperen pave Frans!

Der er nye, progressive toner fra den katolske kirke i forhold til interessen for natur- og miljøspørgsmål. Biologen Dean Jacobsen hilser i dette indlæg den pavelige interesse velkommen.

Jeg tør godt sige, at den katolske kirke tidligere ikke har markeret sig særlig progressivt i natur- og miljøspørgsmål. Det skal jeg ellers love for, at der er lavet om på med den relativt nytiltrådte Pave Frans. Det er sket med hans ca. 70 sider lange *encyklika*, der i sin engelske udgave hedder *On care for our common home*. Den blev offentliggjort i juni i år og kan hentes på Vatikanets hjemmeside. En encyklika redegør for pavens, og dermed den katolske kirkes, holdning til et væsentligt emne, og den bliver rundsendt til alle biskopper. Det er således et særdeles betydningsfuldt dokument.

Den karismatiske og ydmyge Pave Frans er især blevet kendt og populær for sit store engagement i fattige og udsatte menneskers vilkår. I sin nye encyklika lægger han da også vægt på, at det primært er de i forvejen svageste befolkningsgrupper, der i særlig grad kommer til at lide under konsekvenserne af klimaændringer, forurening af jord, luft og vand, økosystemsammenbrud og tab af biodiversitet. Han ryster heller ikke på hånden, når han slår fast, at verdens alvorlige miljøtilstand og naturødelæggelsen i høj grad er konsekvensen af en pervers global økonomisk orden med rovdrift på naturens ressourcer og en uheldig forbrugmentalitet. Han pointerer samtidig, at problemerne ikke blot kan tilskrives en utæmmed befolkningstilvækst.

Imponerende indsigt

Uanset om man er katolik eller ej, så mener jeg, at når en mand, der har opmærksomheden fra 1,2 mia. troende (plus mange andre) udtaler sig om klima, miljø og natur (inklusive forskning og undervisning), er det værd at høre, hvad han har at sige. Ikke mindst for alle os, der netop forsker og underviser i miljø og natur. Jeg har derfor sat mig ind i Pavens tekst, og under læsningen må jeg indrømme, at underkæben faldt ned, mens mundvigene røg op! Kapitel I, II og III er fx en bemærkelsesværdig konkret, indsigtfuld og omfattende præsentation af verdens væsentligste miljøproblemer, og denne del kan nærmest bruges som kompendium, hvis man har brug for et hurtigt overblik. Paven er bekymret for de landskabelige værdier, økosystemernes funktion og biodiversiteten og understreger, at den nuværende udryddelse af arter foregår mange gange

hurtigere end den naturlige biologiske evolution.

Paven fremfører, at for at vende den aktuelle katastrofale udvikling er det helt nødvendigt, at både politikere og erhvervsledere har modet til at tage de nødvendige beslutninger for at ændre udviklingen. Samtidig bør der på det individuelle plan ske

en bevidstgørelse om effekten af vore handlinger på miljøet, på os selv, og på vores medmennesker, særligt de dårligst stillede, der i høj grad bor i udviklingslandene. Fx foreslår han, at der i undervisning i økologi bør indgå etik og ansvarlig omgang med de naturlige systemer, og at der er brug for undervisere, som er i stand til at udvikle en forståelse af solidaritet og omsorg for miljøet og vores medmennesker, som er afhængig af den. Dertil efterlyser han, at der investeres mere i økologisk forskning, så vi kan øge

vores forståelse af og endnu bedre: forudsige og undgå skadelige effekter af vores aktiviteter på naturen og miljøet. Det er vist budskaber, få vil være enige i!

Spiritualitet i naturforståelse

Men hvad kan encyklikaen ellers give os? Paven formår med elegance og eftertænksomhed at kombinere spiritualitet med natur- og miljøbevidsthed og sætte det hele ind i en holistisk ramme ved gang på gang at påpege, at alting hænger sammen. Et af hovedbudskaberne er tydeligvis, at naturen med dens landskaber, processer og arter har en værdi i sig selv, og at vi ikke har ret til at begå overgreb mod den, men derimod har en moralsk pligt til at sikre, at økosystemer og biodiversiteten ikke forarmes af vores brug af naturressourcerne. Sådanne synspunkter har længe haft begrænset gennemslagskraft, da de er hårdt trængt af en naturforståelse, der selv blandt naturinteresserede er præget af nyttetænkning. Referencerammen og argumentationerne i Pavens skrift er naturligvis primært religiøst funderet, og mange mennesker (især naturvidenskabsfolk) vil måske finde religion totalt irrelevant i en diskussion om natur og miljø. Det skal jeg ikke forholde mig til her. Jeg kan blot konstatere, at det for mig var opmuntrende at læse Pavens skrift, fordi vi med ham tilsyneladende har fået en ny og særdeles indflydelsesrig miljøforkæmper. Halleluja! ■

Om forfatteren

Dean Jacobsen, lektor, ph.d. ved Ferskvandsbiologisk Sektion (FBS), Biologisk institut, Københavns Universitet
Djacobsen@bio.ku.dk

Videre læsning:
http://m.vatican.va/content/francesco-mobile/en/encyclicals/documents/papa-francesco_20150524_enciclica-laudato-si.html